

הלכות ברכות השחר - ב

השכים קודם אור היום

שוע"ר סי' מו

ז כל ברכות השחר אם לא נתחייב באחד מהן, כגון שלא שמע קול תרנגול או שלא הלך או שלא לבש או שלא חגר (או שהיה נייעור כל הלילה ולא הוצרך להעביר חבלי שינה מעיניו), יש אומרים שאותה ברכה שלא נתחייב בה לא יאמרנה ... ויש אומרים שאפילו לא נתחייב בהן כלל יברך כולן כסדרן, מפני שאין הברכות על הנאת עצמו בלבד, אלא מברכין שהקב"ה ברא צרכי העולם, ואם הוא אינו נהנה אחרים נהנין. וכן המנהג פשוט, ואין לשנות.

מ"א סי' מז ס"ק יב

אף שלא ישן, כשמאיר היום צריך לברך ... ואם ישן והשכים קודם עלות השחר ... שמברך אותם קודם היום.

שוע"ר סי' מז

ז ברכת התורה ... כשישן שינת קבע והשכים קודם עלות השחר, צריך לברך לדברי הכל ... הרי גם ברכות השחר זמנן הוא גם כן קודם אור היום, מיד שנייעור משנתו. ואם היה נייעור כל הלילה ... צריך לברך כשיאור היום, כמו שאר ברכות השחר שנוהגין לברך אע"פ שלא נתחייב בהן.

ט המשכים קודם אור היום, יכול לברך כל סדר הברכות. חוץ מברכת הנותן לשכוי בינה ... שימתין מלאמרה עד שיאור היום. ואם שמע קול תרנגול, יכול לברך הנותן לשכוי בינה מיד אחר חצות לילה.

שוע"ר סי' נח

ב משעלה עמוד השחר שאז מקצת בני אדם רגילים לקום ממתנם.

פסקי הסדור

אם נייעור כל הלילה או שהיה ישן פחות פחות מס' נשימות, לא שרתה עליו רוח הטומאה כלל, ואינו צריך ליטול ידיו ג' פעמים, כי אם פעם אחת לתפלה, ולא יברך על נטילת ידים, ולא ברכת אלהי נשמה.

פסקי הסדור – לפני ברכת הנותן לשכוי בינה

כל הברכות הללו מברך אפילו לא נתחייב בהן, כגון שנייעור כל הלילה ולא פשט בגדיו ולא לבש אחרים. אלא שאם נייעור כל הלילה ולא נתחייב בהן, אינו מברך אלא אחר שיעלה עמוד השחר, אבל אם ישן בלילה ונתחייב בהן, יכול לברך מיד שנתחייב בהן, ובלבד שיהיה מחצות לילה ואילך. ואם נייעור כל הלילה ושמע קול תרנגול מחצות ואילך, יכול לברך הנותן לשכוי בינה. אבל על שמיעה שקודם חצות לא יברך, אלא ימתין עד אחר שיעלה עמוד השחר.

ברכת התורה ... מי שישן בלילה מברך בקומו מחצות הלילה ואילך. ואם נייעור כל הלילה, מברך כשיאור היום, כמו כל ברכת השחר.

קצות השלחן סי' ה ס"ו

לפיכך הקמים באשמורת ומברכין הברכות קודם שיעלה עמוד השחר, צריכין ליזהר שיתחייבו בכל הברכות, ואם לא נתחייבו בכולן, לא יברכו אותן הברכות שלא נתחייבו בהן עד אחר שיעלה עמוד השחר.

שם הערה יד

ונראה פשוט דהוא הדין נמי אם ישן בלילה, לא יברך הנותן לשכוי, אם לא שמע קול תרנגול עד שיעלה עמוד השחר, אחרי שלא נתחייב בה.

אגרות קודש ח"ג אגרת תט

איך נוהגין כשנייעור כל הלילה באמירת ברכות על נטילת ידים ואלקי נשמה – הוראה לרבים שאין אומרים וכמשי"כ בסדור אדה"ז. ומובן שאפשר לשמוע ממי שישן (הוראה בחשאי – לאומרם. כן שמעתי מכ"ק מו"ח אד"ש).